

La violència de gènere com a repte de salut pública en el marc de l'ODS 3

L'article aborda la violència de gènere, explicant com pots tenir consciència de patir-la i com es pot prevenir. A més, posa rellevància en la situació a Andalusia.

Salut i Benestar

Font: Invia

La violència de gènere es refereix a qualsevol forma de violència dirigida contra una persona per raó del seu gènere. Pot manifestar-se de diferents maneres: física (com el feminicidi), sexual (com la violació o l'assetjament sexual), psicològica o econòmica.

Aquesta violència pot produir-se tant en l'àmbit públic com en el privat. Un exemple és la violència domèstica, que ocorre dins de l'entorn familiar o entre

cònjuges o parelles actuals o anteriors. Sovint, aquest tipus de violència l'exerceixen familiars pròxims o parelles íntimes.

Font: Modalidades de violencia

Els termes "violència de gènere" i "violència contra les dones" solen utilitzar-se indistintament, ja que la majoria dels actes de violència de gènere els cometent homes contra dones. Aquesta violència està vinculada a desequilibris de poder entre els gèneres i és un fenomen complex influït per estructures socials i culturals, així com per normes i valors arrelats.

Pràctiques com la mutilació genital femenina, els matrimonis forçats o la difusió no consentida de contingut íntim o manipulat es consideren formes d'exploració sexual. A més, els ciberdelictes com el ciberassetjament, l'aguaito en línia o la incitació a la violència o a l'odi a través d'internet també es classifiquen com a formes de violència de gènere.

Per identificar que pateixes violència, s'hi diferencien diferents tipus d'aquesta:

-
- Violència Física, tot aquell acte en què es causa un mal físic a la víctima a través de l'agressió directa, pot causar incapacitació física i fins i tot segons el nivell de danys provocats pot portar a la mort: empentes sacsades sacsejades, cops, cremades, fractures, ferides, esgarrapades, puntades...
 - Violència Psicològica, qualsevol acte contra la integritat psíquica i emocional de la dona i contra la seva dignitat com a persona. El propòsit és exercir control sobre la parella. Insults, crits, culpabilitzar a la dona de tot; menyspreus: el que ella sent, pensa o necessita no té cap valor per a ell; humiliacions i judicis de valor del tipus: “ets una mala mare”; amenaces: “si em deixes em llevo la vida”; xantatge o manipulació afectiva “si prefereixes estar amb els teus amics a estar amb mi, senyal que no em vols com dius”.
 - Violència Sexual, l'home intenta tenir una relació sexual, independentment de la decisió de la dona. Aquest tipus de violència no sempre és fàcil de percebre, ja que hi ha comportaments com el xantatge o la pressió exercida per mitjà de comentaris com: “Quina preparació necessites per a tenir una relació sexual?, només necessites voler-me”, que es normalitzen, en lloc de ser entesos com a violència. La víctima pot no arribar a prendre consciència fins que es produeix l'agressió sexual o forcejaments previs amb violència sense que hagi donat el consentiment.
 - Violència Econòmica, obligar la dona a dependre econòmicament de l'home, impedit l'accés d'aquesta al mercat laboral mitjançant amenaça, coacció o restricció física. Reducció i privació intencionada i no justificada legalment de recursos econòmics per al benestar de la víctima i de les seves filles i fills (impagament injustificat de la pensió d'aliments, deixar de pagar la hipoteca de la casa, etc.) com a mesura de coacció, manipulació o amb la intenció de danyar la integritat de la víctima.

Aquests actes són totalment il·legals, quan t'adones que pateixes o algú del teu entorn pateix violència de gènere s'ha de denunciar. Aquest és un pas fonamental per a activar els mecanismes de protecció jurídica i social prevists en l'ordenament legal. Aquest procés pot iniciar-se tant per la mateixa víctima

com per qualsevol ciutadà que tingui coneixement d'un delictes públic, sent una responsabilitat col·lectiva la detecció i reporti d'aquests casos.

Font: Violencia de genero

Abans de procedir a la denúncia formal, el sistema ofereix recursos d'assessorament per a avaluar la situació i rebre orientació legal: Servei 016 o Vies Digitals.

Una vegada presentada la denúncia, les forces de seguretat activen el sistema VioGén, una eina de valoració policial del risc que determina el nivell de vulnerabilitat de la víctima (no apreciat, baix, mitjà, alt o extrem). De manera simultània, la víctima té dret a sol·licitar una Ordre de Protecció. Aquest instrument legal unifica mesures penals (com l'allunyament o la prohibició de comunicació) i mesures civils (custòdia de fills o ús de l'habitatge), les quals han de ser resoltes per un jutge en un termini màxim de 72 hores.

Respecte als autors implicats, en Andalusia l'últim any va augmentar un 3,4% en el segon trimestre de l'any. Les denúncies també van créixer un 3,6% en relació amb el mateix període de 2024. Les víctimes de violència de gènere van ser 9.753, mentre que el total de denúncies registrades va ascendir a 10.811. Vuit de cada cent dones van renunciar a declarar contra el seu agressor. Els

jutjats de violència sobre la dona i els jutjats de guàrdia van acordar el 75,5 % de les ordres de protecció sol·licitades, que van sumar un total de 1.938.

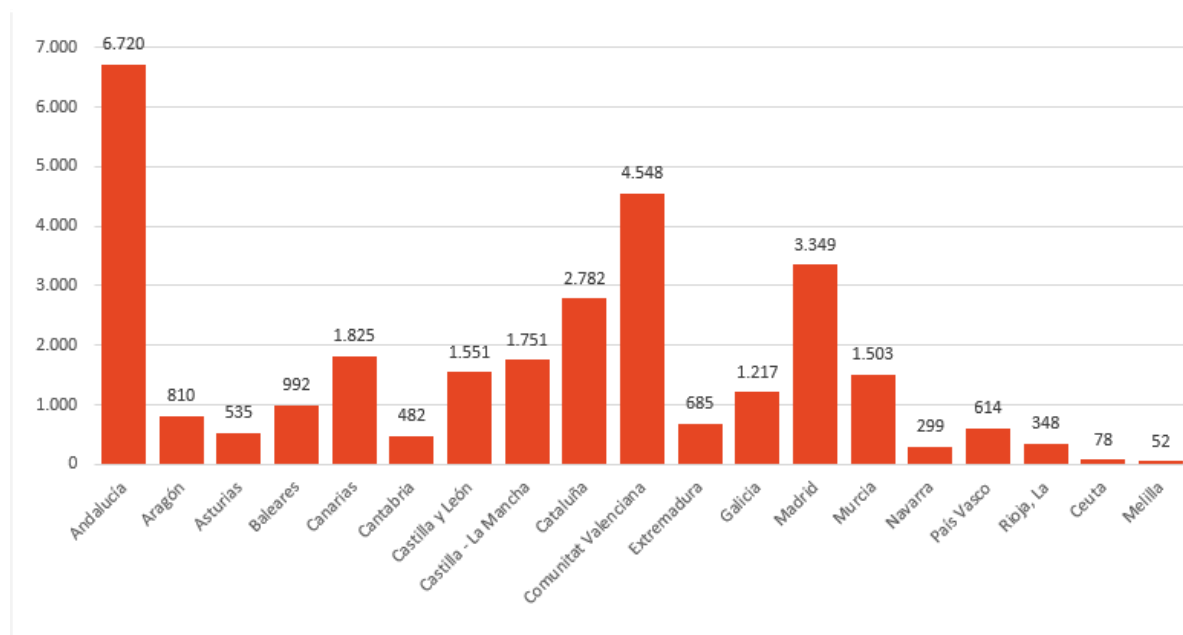
Durant el segon trimestre de 2025, els jutjats de violència sobre la dona d'Andalusia van rebre un total de 10.811 denúncies, un 3,6% més que en el mateix període de l'any anterior, en el qual se'n van registrar 10.432. Les dones víctimes de la violència masclista van ser 9.753, un 3,4% més que fa un any, quan se'n van comptabilitzar 9.433.

Un trimestre més, gairebé tres de cada quatre víctimes (el 72,5%) tenen nacionalitat espanyola, mentre que el 27,4% restant procedeixen d'altres països. El nombre de víctimes menors, fills i filles sota la tutela, guarda o custòdia de la dona víctima va ser de 16, un 52% menys que el registrat en el mateix trimestre de 2024, durant el qual es van comptabilitzar 34 menors.

Els percentatges de denúncies presentades en funció de qui va ser el denunciant van mostrar variacions interanuals mínimes durant el trimestre analitzat. Així, una vegada més, en gairebé tres de cada quatre casos (7.879, el 72,8%), les denúncies van ser presentades per la mateixa víctima bé en el jutjat bé en comissaria.

Molt inferiors en número van tornar a ser les denúncies presentades per l'entorn de la víctima (189). Encara que la dada suposa un augment d'aquestes denúncies respecte al segon trimestre de 2024, a penes van aconseguir l'1,74% del total de les presentades. Entre març i juny de 2025 van augmentar lleument les derivades directament d'atestats policials (1.285), que van representar l'11,88% del total. Les originades per informe de lesions rebut en el jutjat van ser 982 (9,08%), mentre que les presentades per tercers van sumar 476 i van representar el 4,4% del total.

La taxa de víctimes de violència de gènere per cada 10.000 dones va augmentar 0,7 dècimes en relació amb la del segon trimestre de 2024 en situar-se la mitjana nacional en 19,2 enfront de la mitjana 18,5 de fa un any. Andalusia està per sobre de la mitjana nacional, ja que té una taxa de 21,8.

Font: Número de víctimes

En rellevància a la Llei 13/2007, de 26 de novembre, de mesures de prevenció i protecció integral contra la violència de gènere a Andalusia, s'estableix un marc legal autonòmic per a erradicar la violència masculista, garantint l'atenció i protecció integral a les dones víctimes en la comunitat, incloent-hi actuacions en seguretat, justícia i suport social.

Aquestes xifres, dades i números posen en manifest la importància i urgència de l'ara per combatre la violència de gènere.

Les estratègies mundials contra la violència de gènere es basen en un enfocament integral que combina l'enfortiment legal, l'apoderament econòmic de les dones, l'educació en igualtat i la mobilització comunitària. Tot i això, les més destacables són: escolta i creu a les supervivents; ensenya a la pròxima generació i aprèn d'ella; exigeix respostes i serveis adequats per al seu propòsit; comprèn què és el consentiment; coneix els indicis del maltractament i aprèn com pots ajudar; inicia una conversa; demostra la teva oposició a la cultura de la violació; fes donacions a organitzacions de dones; sigues responsable i exigeix responsabilitats als altres; coneix les dades i demana més informació.

10 de març de l'any 2026, El Prat de Llobregat

Referències:

ONU Mujeres. (s. d.). Poner fin a la violencia contra las mujeres. ONU Mujeres. <https://www.unwomen.org/es/what-we-do/ending-violence-against-women>

World Health Organization. (2024, 25 de marzo). Violence against women. World Health Organization. <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Ministerio de Igualdad. (s. d.). Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género. Gobierno de España. https://violenciagenero.igualdad.gob.es/?utm_source=chatgpt.com

Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. (s. d.). Boletín Oficial del Estado. <https://www.boe.es/>

Junta de Andalucía. (s. d.). Junta de Andalucía - Portal oficial. <https://www.juntadeandalucia.es/>

Ministerio del Interior. (s. d.). Ministerio del Interior - Gobierno de España. <https://www.interior.gob.es/>

Consejo General del Poder Judicial. (s. d.). Portal del Poder Judicial. <https://www.poderjudicial.es/cgpj/>

Agencia Española de Protección de Datos. (s. d.). Agencia Española de Protección de Datos (AEPD). <https://www.aepd.es/>

Instituto de las Mujeres. (s. d.). Definición de violencia de género. https://www.inmujeres.gob.es/servRecursos/formacion/Pymes/docs/Introduccion/02_Definicion_de_violencia_de_genero.pdf

Centro de Información de las Naciones Unidas para España y Andorra (UNRIC). (2023, 17 de junio). La violencia de género según la ONU. <https://unric.org/es/la-violencia-de-genero-segun-la-onu/>

Tirant lo Blanch. (2024, 18 de noviembre). Violencia de género: concepto, tipos y estrategias de prevención. <https://tirant.com/mx/noticias-tirant/noticia-violencia-de-genero-concepto-tipos-y-estrategias-de-prevencion/>